

EWELINA NIEWIADOMSKA

Urząd Statystyczny w Szczecinie

WPLYW PORTALI SPOŁECZNOŚCIOWYCH NA ROZWIJANIE UMIEJĘTNOŚCI INFORMATYCZNYCH

Wprowadzenie

Internet – wynalazek XXI wieku – jest najszybszym, a zarazem największym źródłem informacji. Bez niego już chyba nikt nie wyobraża sobie codziennego życia, używamy go praktycznie do wszystkiego, to z niego czerpiemy informacje o codziennych wydarzeniach, otrzymujemy wiadomości od znajomych z całego świata, w każdej chwili sprawdzimy stan naszego konta bankowego. Internet to także miejsce, gdzie powstały serwisy społecznościowe. Na początku tylko ich redaktorzy mogli tworzyć treści znajdujące w serwisie, użytkownik nie miał na nie żadnego wpływu lub był on bardzo ograniczony. Rozwój technologii informatycznych, olbrzymia liczba użytkowników doprowadziły do powstania Web 2.0. Dzięki niemu główną rolę w serwisach odgrywa treść generowana przez użytkowników, którzy w ramach portalu tworzą swego rodzaju społeczność.

1. Charakterystyka portali społecznościowych

Portal społecznościowy to społeczność internetowa, a to oznacza zbiorowość ludzi, w której interakcje odbywają się za pośrednictwem Internetu¹. Według

¹ http://pl.wikipedia.org/wiki/Serwis_społecznościowy.

B. Jarosz, to grupa ludzi o wspólnych zainteresowaniach lub celach, skupiona wokół pewnego internetowego ośrodka umożliwiającego realizację tych celów². Niezależnie od definicji można wyróżnić wiele rodzajów społeczności internetowych:

- blogi,
- fora dyskusyjne,
- komunikatory internetowe,
- sieci P2P,
- e-mailowe listy dyskusyjne,
- Wikipedia.org,
- kanały IRC,
- gry komputerowe zbudowane w wirtualnym świecie (World of Warcraft),
- miasta internetowe (Second Life).

Portal społecznościowy, inaczej zwany serwisem społecznościowym, to rodzaj społeczności internetowych. Jest to witryna będąca internetowym miejscem spotkań ludzi poszukujących nowych znajomości, w których uczestnicy wymieniają się wszelkimi informacjami na podstawie swoich indywidualnych profili, wykorzystując do tego celu specjalny interfejs³. Według definicji M. Pamuły portal społecznościowy to rodzaj społeczności internetowej, w którym użytkownicy zaspokajają naturalne potrzeby kontaktów z innymi ludźmi, a także doświadczeń, informacji i zainteresowań⁴. M. Juza twierdzi podobnie i uznał, że serwisy społecznościowe umożliwiają zaprezentowanie szerokiemu gronu internautów siebie oraz sieci swoich kontaktów z innymi ludźmi⁵.

Można wyróżnić następujące główne rodzaje portali społecznościowych:

- ogólne (np. Facebook, Grono.net),
- skierowane do konkretnych grup społecznych (np. byłych uczniów – polskim przykładem takiego portalu jest nk.pl),
- skierowane na dzielenie się konkretnymi treściami (YouTube, Flickr, Fotka.pl),

² B. Jarosz, *Portal Nasza-klasa – fenomen wielopokoleniowy czy „nasza umarła klasa”?*, <http://www.up.krakow.pl/ktime/ref2008/jarosz.pdf>.

³ <http://pl.wikipedia.org/wiki/>.

⁴ M. Pamuła, *Serwis internetowy do komunikacji wewnątrz grup*, praca magisterska, Uniwersytet Warszawski, Wydział Matematyki, Informatyki i Mechaniki, Warszawa 2007, <http://students.mimuw.edu.pl/SR/prace-mgr/pamula/pamula2007-08-09.pdf>.

⁵ M. Juza, *Sieć społeczna – nowoczesne plemię. Serwis www.orkut.com jako przykład możliwości Internetu w upowszechnianiu sieciowej formy porządku społecznego*, w: *Wielka sieć. E-seje z socjologii Internetu*, red. J. Kurczewski, Trio, Warszawa 2006.

- łączące grupy zamknięte, do których można dostać się przez zaproszenie od innego użytkownika (np. kiedyś Grono.net),
- dające internautom możliwość prowadzenia własnych profili – stron (np. Friends.pl, Myspace.com),
- przeznaczone do prezentowania opinii i recenzowania (np. Filmweb.pl, Biblionetka.pl, Nuta.pl, Opiniuj.pl, Dood.pl, Yelp.com),
- branżowe,
- tematyczne⁶.

2. Klasyfikacja i funkcje portali społecznościowych

Na początku XXI wieku w Stanach Zjednoczonych pojawiły się pierwsze portale społecznościowe, natomiast w Polsce stosunkowo niedawno, ale bez względu na szerokość geograficzną odniosły wielki sukces. Wspólną cechą wszystkich portali społecznościowych jest możliwość tworzenia konta użytkownika i jego profilu, który zawiera dane osobowe. Każda zarejestrowana osoba może wyszukiwać znajomych i przyjaciół, tworząc ich listę, wysyłać wiadomości i korzystać z forum.

Poszczególne portale znacznie też różnią się między sobą, co nadaje im niepowtarzalny charakter. M. Pamuła w swojej pracy przedstawia możliwe klasyfikacje portali społecznościowych oparte na różnych kryteriach⁷.

Ze względu na rodzaj głównego podmiotu serwisy społecznościowe można podzielić na:

- a) zorientowane na użytkownika, gdzie głównym podmiotem, z którym związana jest większość funkcjonalności systemu, jest użytkownik, na przykład wszystkie opisywane serwisy z wyjątkiem strony www.nasza-klasa.pl;
- b) zorientowane na grupę, gdzie głównym podmiotem jest zbiorowość użytkowników (www.nasza-klasa.pl).

Ze względu na dostępność serwisy społecznościowe dzielą się na:

- w pełni darmowe (Myspace.com, Znajomi.interia.pl),
- udostępniające część funkcjonalności po zapłaceniu abonamentu (Grono.net).

⁶ <http://pl.wikipedia.org/wiki/>.

⁷ M. Pamuła, dz. cyt.

Ze względu na interakcję, w jaką wchodzi z systemem użytkownik, można wymienić:

- serwisy o dużym stopniu interakcji z użytkownikiem (Myspace.com),
- serwisy o średnim stopniu interakcji z użytkownikiem (Grono.net, Znajomi.interia.pl),
- serwisy o małym stopniu interakcji z użytkownikiem (www.mojageneracja.pl).

Ze względu na sposób, w jaki portale uzyskują dochody, można je podzielić na:

- a) serwisy czerpiące zyski z reklam w postaci odnośników sponsorowanych (Myspace.com);
- b) serwisy utrzymujące się z reklam w postaci pasków reklamowych oraz wyskakujących okien;
- c) serwisy udostępniające część funkcjonalności po zapłaceniu abonamentu (Grono.net);
- d) serwisy niekomercyjne, niezawierające reklam (Communities.com).

Niezależnie od klasyfikacji portali społecznościowych, ich cech wspólnych czy różnic w nich występujących można wymienić najważniejsze pełnione przez nie funkcje:

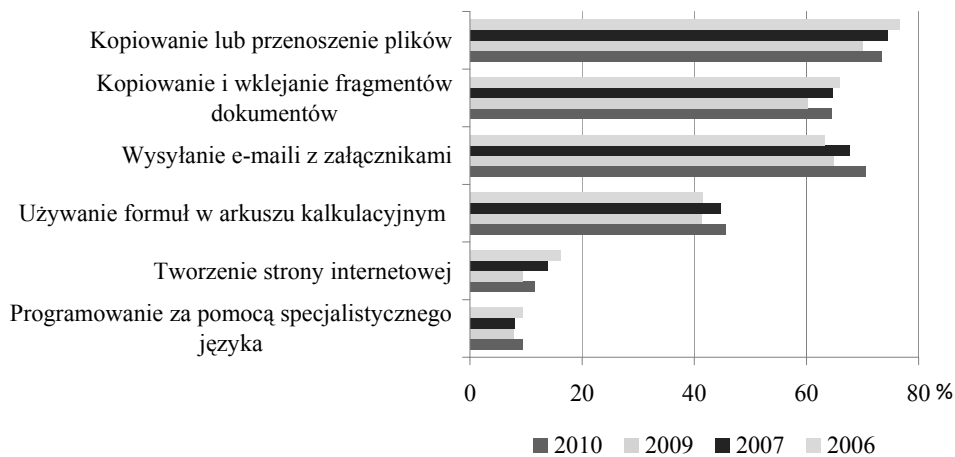
- komunikacyjną,
- rozrywkową,
- autoprezentacyjną,
- edukacyjną,
- biznesową.

3. Poziom umiejętności informatycznych w Polsce na tle krajów Unii Europejskiej

Od roku 2006 Główny Urząd Statystyczny bada wykorzystanie technologii ICT w gospodarstwach domowych, czyli do jakich celów ludzie wykorzystują komputer i Internet. Stałe miejsce zajmuje badanie poziomu umiejętności informatycznych nabytych przez Polaków.

W roku 2010 najliczniejszą grupę stanowili użytkownicy komputera, którzy kopiowali lub przenosili plik lub folder oraz którzy używali poleceń kopiowania i wklejania w celu powielenia lub przemieszczenia fragmentów dokumentu

(odpowiednio 73% i 64%). Tylko nieco ponad 9% deklarowało pisanie programu komputerowego za pomocą specjalistycznego języka programowania. Analizowane czynności ujęte w badaniu były domeną mężczyzn, a jedyną czynnością, w której przeważały kobiety, było korzystanie z podstawowych funkcji matematycznych w arkuszu kalkulacyjnym.

Rys. 1. Czynności wykonywane podczas korzystania z komputera i Internetu (% osób korzystających z komputera i Internetu)

Źródło: *Spoleczeństwo informacyjne w Polsce. Wyniki badań statystycznych z lat 2006–2010*, GUS, Warszawa 2010.

Tabela 1

Osoby korzystające z komputera i wykonujące wybrane czynności w 2010 roku
(% osób korzystających z komputera)

Wyszczególnienie	Ogółem	Mężczyźni	Kobiety
Kopiowanie, przenoszenie pliku lub folderu	73,3	74,6	72,1
Używanie poleceń kopiowania lub wklejania	64,4	65,1	63,9
Instalowanie nowych urządzeń	46,9	57,6	37,1
Korzystanie z podstawowych funkcji matematycznych w arkuszu kalkulacyjnym	45,6	45,0	46,1
Rozwiązywanie problemów związanych z pracą komputera	33,8	43,7	24,7
Kompresowanie plików za pomocą specjalnego programu	33,3	39,3	27,9
Podłączenie komputera do sieci lokalnej	28,9	36,4	22,0
Pisanie programu komputerowego	9,3	12,4	6,5
Osoby niewykonyjące żadnej z powyższych czynności	21,3	19,5	23,0

Źródło: *Spoleczeństwo informacyjne...*

W 2010 roku korzystanie z wyszukiwarki internetowej deklarowało najwięcej użytkowników, e-maile z załącznikami wysyłało dotychczas 70% użytkowników, nieco ponad jedna trzecia korzystała z Internetu, aby telefonować lub brać udział w czatach, grupach dyskusyjnych. Jedynie 11% deklarowało tworzenie strony internetowej, przy czym wśród mężczyzn odsetek ten był wyższy niż wśród kobiet.

Tabela 2

Osoby korzystające z Internetu i wykonujące wybrane czynności w 2010 roku
(% osób korzystających z Internetu)

Wyszczególnienie	Ogółem	Mężczyźni	Kobiety
Używanie wyszukiwarki internetowej	94,1	94,2	94,0
Wysyłanie e-maila z załącznikami	70,6	70,5	70,7
Telefonowanie za pomocą Internetu	37,8	39,6	36,0
Branie udziału w czatach, grupach dyskusyjnych	37,7	39,5	36,1
Poszukiwanie, pobieranie i instalowanie oprogramowania	33,6	41,5	26,3
Niedopuszczenie do komputera wirusów i programów szpiegujących	32,3	40,0	25,2
Używanie programów do wymiany plików flmowych, muzycznych itp.	23,4	27,9	19,2
Tworzenie strony internetowej	11,4	13,8	9,2
Osoby niewykonujące żadnej z powyższych czynności	4,2	4,2	4,2

Źródło: *Spoleczeństwo informacyjne...*

W roku 2009 największy odsetek osób zarówno w Unii Europejskiej, jak i Polsce kopiował lub przynosił pliki lub foldery – odpowiednio 59% i 46%. Liderem pod tym względem był Luksemburg, gdzie czynność tę wykonywało 80% badanych. Najrzadziej wykonywanym zadaniem w Polsce i UE było programowanie za pomocą specjalistycznego języka – średnia dla UE wyniosła 9%, a dla Polski – o 4 punkty procentowe mniej⁸.

⁸ *Spoleczeństwo informacyjne...*

Tabela 3

Osoby mające umiejętności związane z korzystaniem z komputera z krajów europejskich w 2009 roku (%)

Wyszczególnienie	Kopiowanie/ przenoszenie pliku lub folderu	Korzystanie z narzędzi do kopiowania lub wycinania i wklejania	Używanie funkcji matematycznych w arkuszu kalkulacyjnym	Kompresowanie plików	Programowanie w specjalistycznym języku
Austria	69	66	46	42	11
Belgia	57	55	34	25	6
Bułgaria	35	31	22	21	2
Cypr	51	50	40	34	6
Dania	74	71	56	36	13
Estonia	53	53	41	44	11
Finlandia	68	66	50	41	21
Francja	66	65	46	59	9
Grecja	37	36	22	19	6
Hiszpania	57	56	36	38	11
Irlandia	52	50	38	29	7
Islandia	75	76	64	37	14
Litwa	53	51	39	38	8
Luksemburg	80	77	60	56	17
Łotwa	47	47	37	29	4
Malta	49	48	31	29	7
Niderlandy	80	78	56	52	15
Niemcy	69	68	51	34	9
Norwegia	66	75	64	49	18
Polska	46	40	27	19	5
Portugalia	50	47	38	34	8
Czechy	53	45	35	30	6
Rumunia	34	30	15	15	5
Serbia	41	39	23	22	2
Słowacja	68	62	50	33	4
Słowenia	58	55	45	36	7
Szwecja	64	63	44	31	10
UE 27	59	56	40	35	9
Wielka Brytania	67	63	46	36	11
Węgry	59	56	45	33	9
Włochy	49	48	33	31	9

Źródło: *Spoleczeństwo informacyjne...*

4. Funkcja edukacyjna portali społecznościowych

Większość użytkowników portali społecznościowych skupia się jedynie na ich komunikacyjnej i rozrywkowej funkcji. Nawiązywanie nowych znajomości, odszukiwanie ludzi o podobnych zainteresowaniach sprawiają, że portale społecznościowe na dobre zadomowiły się w naszej rzeczywistości. To na nich zamieszczamy swoje zdjęcia z wakacji, udostępniamy informacje o sobie czy zostawiamy dane umożliwiające zidentyfikowanie nas czy też nawiązanie kontaktu z nami. Praktycznie wszystkie portale społecznościowe edukują lub zmuszają do edukacji swoich użytkowników. Aby założyć swój profil na portalu, niezbędna jest umiejętność poruszania się po Internecie. By korzystać ze wszystkich funkcji udostępnianych w danym portalu, musimy umieć lub szybko się nauczyć, jak dodawać swoje zdjęcie, modyfikować je czy dodawać pliki i prezentacje multimedialne, które królują teraz w sieci. Użytkownicy prześcigają się w dodawaniu nowych form graficznych, aby być zauważonym.

Największym portalem społecznościowym funkcjonującym obecnie na świecie jest Myspace.com. Jak każdy serwis umożliwia przede wszystkim komunikację między użytkownikami i nawiązywanie znajomości drogą elektroniczną. Jednak najważniejszym elementem odróżniającym go od innych portali jest profil użytkownika, który może być tworzony z dużą swobodą. Użytkownik może stworzyć dowolne strony HTML bez skryptów, regulowane przez kaskadowe arkusze stylów, które zawierają muzykę i inne multimedia. Użytkownicy chcąc być oryginalni, muszą ciągle szlifować swoje umiejętności w dziedzinie informatyki lub innej.

Obecnie w Internecie coraz częściej można spotkać społeczności, które mają na celu nie tylko nawiązywanie znajomości i korzystanie z forum, ale naukę danych specjalności. Przykładem takiego serwisu jest php.pl, portal dla użytkowników, którzy interesują się programowaniem w specjalistycznym języku php. Serwis składa się z części informacyjnej, gdzie znajdują się najnowsze informacje, artykuły, a także forum. Zakładając konto na tym portalu, można korzystać z porad i kursów, zadawać pytania, a także nawiązywać znajomości, zakładając listę znajomych. Można zarządzać ignorowanymi użytkownikami, zamieszczać informacje o sobie. Przede wszystkim jest to portal społecznościowy nastawiony na popularyzację języka php i umożliwiający podnoszenie swoich umiejętności na każdym poziomie zaawansowania.

Podsumowanie

Portale społecznościowe na dobre zagościły w naszym życiu i tylko od nas zależy, do jakich celów je wykorzystamy. Jednym wystarczą funkcje komunikacyjna i rozrywkowa, które pozwolą wypełniać wolny czas, jeszcze innym funkcja autoprezentacyjna, pomagająca zbudować ich własne poczucie wartości i wewnętrznej tożsamości. Edukujemy się przy okazji, korzystając na co dzień z zasobów Internetu i portali społecznościowych, lub szukamy portali oferujących znacznie więcej – możliwości uczenia się przez komunikację i rozrywkę.

Literatura

<http://pl.wikipedia.org/wiki/>.

<http://php.net>.

<http://www.stat.gov.pl>.

Jarosz B., *Portal Nasza-klasa – fenomen wielopokoleniowy czy „nasza umarła klasa”?*
<http://www.up.krakow.pl/ktime/ref2008/jarosz.pdf>.

Juza M., *Sieć społeczna – nowoczesne plemię. Serwis www.orkut.com jako przykład możliwości Internetu w upowszechnianiu sieciowej formy porządku społecznego*, w: *Wielka sieć. E-seje z socjologii Internetu*, red. J. Kurczewski, Trio, Warszawa 2006.

Pamuła M., *Serwis internetowy do komunikacji wewnątrz grup*, praca magisterska, Uniwersytet Warszawski, Wydział Matematyki, Informatyki i Mechaniki, Warszawa 2007, <http://students.mimuw.edu.pl/SR/prace-mgr/pamula/pamula2007-08-09.pdf>.

Spółczesność informacyjna w Polsce. Wyniki badań statystycznych z lat 2006–2010, GUS, Warszawa 2010.

IMPACT OF SOCIAL NETWORKS TO DEVELOP IT SKILLS

Summary

This article describes social networking sites, their functions and the impact on the level IT skills. It also presents examples of social networking sites, where the educational function is dominant.

Translated by Ewelina Niewiadomska

